

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 617/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. decembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť R. P., P., zastúpeného advokátom JUDr. J. G., P., ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a porušenie čl. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 59 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo/2/2012 z 22. februára 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. P. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. mája 2012 doručená sťažnosť R. P., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. G., P., ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie čl. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 59 ods. 2 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tdo/2/2012 z 22. februára 2012.

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 32 T/49/2009 z 9. septembra 2010 uznaný za vinného z trestného činu skrátenia dane podľa § 148 ods. 1 a 3 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov, pričom mu výkon trestu podľa § 58 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmiennečne odložil na skúšobnú dobu dvoch rokov.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu sa odvolali sťažovateľ a okresný prokurátor. O týchto odvolaniach rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 7 To/14/2011 zo 16. marca 2011 tak, že zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu v celom rozsahu a rozhodol, že sťažovateľ je vinný z trestného činu skrátenia dane podľa § 148 ods. 1 a 3 Trestného zákona, za čo mu uložil trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov, pričom mu výkon tohto trestu podľa § 58 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmiennečne odložil na skúšobnú dobu dvoch rokov s tým, že vo výroku svojho rozsudku napravil nepresnosti, ktorých sa dopustil okresný súd v zrušenom rozsudku. Odvolanie okresného prokurátora podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol.

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Tdo/2/2012 z 22. februára 2012 tak, že dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na to, že od začiatku trestného konania orgány činné v trestnom konaní nespolupracovali s poškodeným, t. j. Slovenskou republikou, zastúpenou príslušnými daňovými orgánmi. V tejto súvislosti v sťažnosti uvádza:

„V priebehu prípravného konania, konania pred súdom prvého stupňa aj pred odvolacím súdom nebola zaistená účasť akéhokoľvek poškodeného, v tomto prípade SR zastúpenej príslušnými daňovými orgánmi, a následne nebola uplatnená ani vyčíslená výška škody, ktorá mala byť obvineným spôsobená.“

Pokiaľ prebiehalo trestné konanie proti osobe obvinenej pre trestný čin skrátania dane podľa § 148 ods. 1, 3 TZ účinného do 31. 12. 2005, pre správne posúdenie právnej kvalifikácie, a najmä totožnosti skutku, pre ktorý je rozhodná výška škody, je dôležité a bezpodmienečne nutné spolupracovať s poškodenou stranou, v danom prípade s orgánom štátu, ktorý koná v mene štátu ako správca daní.

Uvedené vyplýva zo zákona č. 511/1992 Zb., kde je v ustanovení § 1a písm. b) ustanovené, že správcom dane je daňový úrad a obec alebo colný úrad podľa osobitného zákona.“

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na to, že orgány činné v trestnom konaní prekročili svoju právomoc, keď mu fakticky vyrubili daň, určili výšku dane a daňový nedoplatok s tým, že samotné daňové úrady mu uznali výdavky na základe faktúr, ktoré orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili ako fiktívne. Uvádza tiež, že v jeho veci nebola ani správne ustálená výška škody. V tejto súvislosti v sťažnosti uvádza:

«Určiť výšku dane z príjmu v zmysle ustanovenia § 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v nadväznosti na § 3 zákona č. 511/1992 Zb., ako aj daňového nedoplatku môže len miestne príslušný správca dane. Sťažovateľovi ale vyrubil a určil výšku dane a daňový nedoplatok vyšetrovateľ a v konaní pred súdom prokurátor, pričom s takýmito závermi sa chybné stotožnil aj prvostupňový súd. Túto skutočnosť namietal sťažovateľ už v podanom odvolaní, a to najmä vzhľadom na to, že kompetentné daňové orgány mu na základe kontroly dorúbili daň vo výške 5.493,- Sk, pričom mu ako daňové výdavky uznali platby na základe faktúr, ktoré prvostupňový súd a pred ním OČTK vyhodnotili ako fiktívne. ...

V danom prípade je zrejmé, že bol zo strany trestnoprávne konajúcich štátnych orgánov porušený čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, pretože vlastne vôbec nespolupracovali s daňovými orgánmi. Tým, že OČTK a súdy z vlastnej iniciatívy určili, že sťažovateľ skrátal daň vo väčšom rozsahu, fakticky rozhodli o jeho daňovej povinnosti, aké konanie však nemá v prípade OČTK a súdov oporu v Ústave SR ani v daňových zákonoch na základe nej vydaných. Takýto postup je nutné považovať za „contra legem“, pretože v čase vznesenia obvinenia sťažovateľovi existovali už protokoly o vykonaných kontrolách Daňového úradu P., a to konkrétne Protokol o daňovej kontrole č. 724/320/3508-53486/2005/Spi zo dňa 05. 10. 2005, z ktorého je zrejmé, že kompetentné orgány daňovej kontroly zistili a rozhodli, že

u sťažovateľa bol rozdiel dane 5.493,- Sk, teda daň skrátil o 5.493,- Sk, pričom iné porušenia na dani z príjmov, ako aj účtovných postupov správca dane nezistil, ale naopak na základe Protokolu o daňovej kontrole č. 724/320/4507-60964/2005/And zo dňa 06. 12. 2005 bolo daňovou kontrolou zistené zníženie základu dane u spoločnosti R., spol. s r. o., IČO:... vo výške 1.200.000,- Sk, pričom v tomto protokole sa jasne konštatuje, že tento daňový subjekt sa vyhýbal výkonu kontroly a na výzvy na predloženie účtovných a iných podkladov pre kontrolu nereagoval a zo záverov tohto protokolu vyplýva, že uvedená spoločnosť porušila § 17 ods. 1 písm. b) a ods. 2 písm. b) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, nakoľko nezaúčtovala správne príjem od sťažovateľa ako podnikateľa. ...

Ak správca dane vyhodnotil konanie sťažovateľa ako daňovníka pre určenie výšky jeho dane z príjmov fyzických osôb podľa skutočných obsahov právnych úkonov tak, že všetky právne úkony medzi nim a spoločnosťou R., spol. s r. o., IČO:... boli reálne, nemohol takýto záver poprieť nekompetentný vyšetrovateľ, prokurátor a v konečnom dôsledku aj prvostupňový alebo odvolací súd bez ďalšieho spoločného postupu so správcom dane. Je dôvodné predpokladať, že ak by vyšetrovateľ, prokurátor alebo súd vyslúchali zástupcu správcu dane, vyšetrovanie by skončilo už v prípravnom konaní, resp. by bol sťažovateľ oslobodený, pretože správca dane ako zástupca poškodeného by jednoznačne a logicky preukázal neexistenciu sťažovateľom spôsobenej škody a porušenia daňových predpisov, teda že sťažovateľ trestný čin skrátenia dane vôbec nespáchal.

V trestnom konaní sa OČTK a súd prvého stupňa a v odvolacom konaní aj odvolací súd uspokojili len s dožiadaním Daňového úradu P., kde tento ako správca dane predložil protokol o daňovej kontrole č. 724/320/3508-53486/2005/Spi zo dňa 05. 10. 2005 a zároveň uviedol, že „v prípade neuznania sumy 1.200.000,- Sk správcom dane daňovému subjektu R. P. do výdavkov ovplyvňujúcich základ dane,“ mal by sťažovateľ daňovú povinnosť vo výške 252.295,- Sk. Avšak správca sumu 1.200.000,- Sk sťažovateľovi ako výdavky uznal, teda o škode správca dane hovorí len v hypotetickej rovine. Je preto zrejmé, že tak ako škoda, aj skutok, ktorý mal spáchať sťažovateľ, je len hypotetický, a nikdy sa nestal. ...

Súd prvého stupňa síce vykonal dôkaz prečítaním oboch vyššie spomínaných protokolov, avšak tak, ako ich vyhodnotil, im nepriznal žiadnu právnu a dôkaznú relevanciu, napriek tomu, že šlo o listinné dôkazy, ba dokonca verejné listiny. Týmto teda

prvostupňový súd bez opory v zákonoch poprel záväzné stanovisko správcu dane, a odvolací súd tento jeho postup odobril a schválil.»

Sťažovateľ tiež namieta spôsob, akým orgány činné v trestnom konaní zisťovali relevantné skutkové okolnosti, pričom namieta, že tieto orgány nevypočuli zástupcov štátu. Rovnako tak namieta aj hodnotenie jednotlivých svedeckých výpovedí – M. P. a R. L. na jednej strane a na druhej strane hodnotenie výpovede svedkyne E. W. K týmto skutočnostiam v sťažnosti uvádza:

„Z týchto dôvodov sťažovateľ napádal postup v celom doterajšom trestnom konaní, keď v priebehu celého trestného konania neboli vypočutí zastupovania štátu ako jediné kompetentné osoby za účelom určenia a vyrubenia daní. Takýmto spôsobom sa mal odstrániť rozpor medzi tvrdením OČTK a správcom dane rozhodujúcim pre objektívne posúdenie subjektívnej stránky a objektívnej stránky daného trestného činu. ...

Prvostupňový vyhodnotil svedecké výpovede sťažovateľa, M. P. a R. L. ako účelové, pričom u svedkyne P., rod. M. túto údajnú účelovosť vyvodil zo skutočnosti, že táto je manželkou sťažovateľa. Súd však túto výpoveď posúdil nesprávne, ak nebral ohľad na tú skutočnosť, že výpovede tejto svedkyne boli ako v prípravnom konaní, tak aj v súdnom konaní obsahovo zhodné a presné, nerozporovali si. Taktiež súd neprihliadol na to, že počas prípravného konania svedkyňa manželkou sťažovateľa ešte nebola, pričom v čase, keď sa skutok mal stať, bola iba zamestnankyňou sťažovateľa. Nehodnovernosť svedka L. zase súd vyvodil z tých skutočností, že tento je susedom a známym sťažovateľa, ako aj z toho, že podľa súdu je zainteresovaný na výsledku trestného stíhania sťažovateľa. Súd pritom tieto svoje úvahy nijako bližšie nezdôvodnil. Odvolací súd sa výpoveďami týchto svedkov vôbec bližšie nezaoberal, pričom vzhľadom na to, že zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a sám rozhodol, mal v rozsudku zhodnotiť ich dôkaznú kvalitu. ...

Prvostupňový súd aj odvolací súd sa plne stotožnili s tvrdeniami a obsahom výpovedí svedkyne E. W., najmä na základe ktorých rozhodli o vine sťažovateľa. Pritom z celého trestného konania je zrejmé, že hodnovernosť E. W. je značne znížená. Táto svedkyňa počas celého konania menila svoje výpovede, pričom zreteľ treba brať aj na tú skutočnosť, že trestné konanie proti R. P. vzišlo z trestného konania práve proti E. W., a to za trestný čin neoprávneného podnikania podľa § 118 ods. 1, ods. 2 písm. b) TZ účinného do 31. 12.

2005, ktoré konanie bolo vedené na OR PZ P. pod ČVS:ORP-330/OEK-PO-2006. V tomto konaní svedkyňa tvrdila vo svojich výpovediach úplne odlišné skutočnosti. Je zrejmé, že jej eminentným záujmom bolo, aby bolo konanie proti nej zastavené.“

Sťažovateľ v súvislosti s výpoveďou svedkyne E. W. poukazuje na jej jednotlivé tvrdenia, v ktorých existujú podľa neho rozpory. Poukazuje na jej tvrdenie, že predmetné faktúry mali byť len záložné. Uvádza, že svedkyňa si nepamätala svoju výpoveď z prípravného konania, v jej výpovedi vznikli rozpory týkajúce sa času, kedy mali byť faktúry vyhotovené, nedokázala predložiť písomné inštrukcie, ktoré jej mal sťažovateľ dať, mala klamať daňovému úradu a vyhýbala sa trestnému konaniu.

Sťažovateľ tiež v sťažnosti poukazuje na znalecké posudky, ktorých závery nie sú jednoznačné. Sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza:

«Svedkyňa W. vo svojich výpovediach uvádzala, že predmetné faktúry mala vypracovávať pred koncom roka 2004, pričom znalec Ing. M. H. vo svojom znaleckom posudku uviedol, že faktúry mali byť údajne vypracovávané dňa 09. 02. 2005 na jej počítači. Znalec na hlavnom pojednávaní nijakým spôsobom nepoprel možnosť zmeny tzv. reálneho času v počítači. Znalec uviedol, že či reálny čas v počítači mohol byť zmenený sa nedá zistiť, je len predpoklad, že nedošlo k úmyselnému a umelému ovplyvneniu reálneho času. Znalec uviedol, že takáto možnosť je tu len v prípade, že dotyčný chce niečo zamaskovať alebo klamať. Z uvedeného teda plynie, že dátum 09. 02. 2005, ktorý je uvedený v počítači ako čas, kedy mali byť údajne vypracovávané faktúry a súbory je len absolútnou fikciou, bez podkladu v objektívnej pravde. Ak sám znalec pripúšťa reálnu možnosť zmeny času, tzv. prerobenie času v počítači a svedkyňa W. uvádzala prácu na tomto počítači pol roka pred časom ako uviedol znalec, tak záver, že súbory s faktúrami v počítači boli vytvárané 09. 02. 2005 sú tiež len pravdepodobnou domnienkou, ktorá však nemusí zodpovedať skutočnosti, a teda nič nedokazuje.

Znalec sa vôbec nevedel vyjadriť k otázke, prečo je v počítači a znaleckom posudku uvedený dátum 10. 10. 2007 ako dátum zásahu do počítača, pričom on sám začal posudok spracúvať až 17. 10. 2007...

V prospech sťažovateľa naopak svedčí znalecký posudok Ing. T. a jeho výpoveď na hlavnom pojednávaní, že sťažovateľ mal počas celého roku 2004 dostatok prostriedkov na výplatu a vyplácanie peňazí za dané služby, a účtovníctvo riadne viedol, pričom faktúry boli zaúčtované vždy v konkrétnom mesiaci, všetky účtovné doklady boli počas celého roka v poriadku, správne bol vyplnený peňažný denník. Ako platca DPH musel mať sťažovateľ peňažný denník kontrolovaný každé tri mesiace v kalendárnom roku, pretože daňové priznanie podával každé tri mesiace. Z uvedeného plynie, že nemohol meniť svoje údaje v účtovníctve, keďže každé tri mesiace podával daňové priznanie. Znalec z odboru účtovníctva sa pozastavoval nad celým prípadom, nakoľko vedel a vie, že platca DPH si svoje účtovné doklady nemôže meniť raz do roka ako neplatca DPH a uviedol, že celé účtovníctvo mal sťažovateľ za rok 2004 v poriadku. Všetky faktúry mal zaúčtované podľa dátumov, ako boli vyplácané, a ako mu došli. Fyzicky ich nemohol zmeniť a dať 09. 02. 2005, keď ich uvádzal v daňových priznaniach 25. 04. 2004, 25. 07. 2004, 25. 10. 2004 a 25. 01. 2005, o čom svedčia jeho daňové priznania potvrdené daňovým úradom.

Je nepochybné, že pokiaľ by pani W. vypracovávala svoje faktúry počas roka na inom PC a následne ich prehodila do iného PC dňa 09. 02. 2005, napr. z notebooku do skúmaného stolového PC, tak logicky vzíde ako výsledok skúmania deň 09. 02. 2005, pretože vtedy sa v tých súboroch zaznamená čas, kedy boli nakopírované do iného PC.

Znalec Ing. T. však pripustil, že by faktúry mohli byť zaúčtované sťažovateľom aj naraz, tak ako ani znalec Ing. H. nevylúčil, že by dátum vytvorenia faktúr v PC E. W. mohol byť umelo zmenený. Avšak ani jedno nebolo dostatočne preukázané, preto sa mal súd v prípade sťažovateľa nepochybne riadiť zásadou „in dubio pro reo“, a oslobodiť ho spod obžaloby.»

V závere svojej sťažnosti sťažovateľ poukazuje aj na namietané uznesenie najvyššieho súdu z 22. februára 2012 a na jeho odôvodnenie, pričom uvádza:

„Ako orgán ochrany práva poslednej inštancie nerešpektoval porušovateľ základné ústavné princípy predovšetkým princíp del'by štátnej moci. Pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa nevzal do úvahy tú skutočnosť, že postupom OČTK, ako aj Okresného a Krajského súdu došlo k porušeniu čl. 59 ods. 2 Ústavy... Bližšia realizácia tohto ustanovenia § 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v nadväznosti na § 3 zákona č. 511/ 1992 Zb.,

jednoznačne stanovuje, že určiť výšku dane z príjmu, ako aj daňového nedoplatku môže len miestne príslušný správca dane.

Je neprípustné, aby sťažovateľovi vyrubil a určil výšku dane a daňový nedoplatok vyšetrovateľ a v konaní pred súdom prokurátor. Z tohto jednoznačne vyplýva, že zároveň okrem uvedeného došlo k porušeniu čl. 2 ods. 2 Ústavy SR prekročením a postupom v rozpore s kompetenciami týchto štátnych orgánov. Na toto - závažné porušenie Ústavy SR nijakým spôsobom neprihliadal ani prvostupňový, ani súd odvolací, ba ani Najvyšší súd SR.

Týmto došlo k ústavne arbitrárnemu a nekonformnému právnemu posúdeniu, pretože daný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) TP sa netýka len hmotnoprávneho posúdenia skutku, teda jeho právnej kvalifikácie, ale aj posúdenia inej okolnosti, pričom sa môže jednať aj o hmotnoprávnu okolnosť inú ako podľa trestného zákona, teda v danom prípade ústavného zákona č. 460/ 1992 Zb. Ústava SR v znení poslednej novely.

Porušovateľ však v odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že dovolací súd nemôže posudzovať úplnosť skutkových zistení, nemôže sám bez ďalšieho sám prehodnocovať vykonané dôkazy, nemôžu zakladať dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) TP.“

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné práva sťažovateľa podľa čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 59 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 22. 02. 2012, sp. zn.: 3Tdo/2/2012 porušené boli.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 22. 02. 2012, sp. zn.: 3Tdo/2/2012 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

4. Najvyšší súd SR je povinný uhradiť R. P. trovy konania v sume 203,05 €..“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

O zjavnú neopodstatnenosť ide vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu alebo rozhodnutia orgánu štátu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia

zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a porušenie čl. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 59 ods. 2 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo/2/2012 z 22. februára 2012.

Najvyšší súd namietaným uznesením z 22. februára 2012 odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie sťažovateľa. V odôvodnení uznesenia v prvom rade poukázal na obsah dovolania, ktoré podal sťažovateľ, pričom uviedol:

„Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie obvinený R. P., a to z dôvodov uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/, písm. i/ Trestného poriadku. Písomné dôvody dovolania sú takmer identické s dôvodmi, ktoré obvinený uvádzal už v odvolaní, ktorým napádal prvostupňový rozsudok. V zásade namietal celý doterajší postup v trestnom konaní, keď neboli vypočutí zástupcovia štátu ako jediné kompetentné osoby za účelom určenia a vyrubenia daní. Konštatoval, že tým, že OČTK a súdy z vlastnej iniciatívy určili, že

obvinený P. skrátil daň vo väčšom rozsahu, fakticky rozhodli o jeho daňovej povinnosti, čo je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky a daňovými zákonmi. Odvolával sa na Protokoly o daňovej kontrole a po analýze hodnovernosti, z pohľadu obvineného, výpovede svedkyne E. W. a v jeho prospech vyznievajúcich dôkazov - výpovedí svedkov R. L., M. P. a znaleckého posudku Ing. T. navrhol, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a prikázal odvolaciemu súdu vec znovu prejednať a rozhodnúť.“

Najvyšší súd následne v namietanom uznesení uviedol svoju argumentáciu týkajúcu sa jednotlivých dôvodov dovolania. V tejto súvislosti uviedol:

„Dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku je zásadné porušenie práva na obhajobu, spočívajúce najmä v porušení ustanovení o povinnej obhajobe. Právo na obhajobu v zmysle tohto dovolacieho dôvodu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu.

Obvinený v podanom dovolaní neuviedol ani jednu relevantnú skutočnosť, ktorá by preukazovala, že bolo v jeho prípade zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu. Obvinený tento dovolací dôvod videl len v tom, že konajúce súdy nevykonali obhajobou navrhované dôkazy.

Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10, resp. práva podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver súdu, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a už ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť tohto dovolacieho dôvodu, odporovalo by to skutočnosti, že dovolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom, ktorá vyjadruje už vyššie spomenutú zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok a nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.

Dovolací súd už vyššie konštatoval, že dovolateľ v písomných dôvodoch podaného dovolania neuviedol žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala porušenie jeho práva na obhajobu v zmysle vyššie uvedeného, preto v tejto časti je dovolanie obvineného nepreskúmateľné.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu, ktorým sa má zabezpečiť náprava procesných a hmotnoprávných chýb taxatívne uvedených ako dovolacie dôvody v ustanovení § 371 ods. 1 písm. a/ až písm. n/ Trestného poriadku. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu inštanciu v sústave súdov, zameranú na preskúmavanie všetkých rozhodnutí súdu druhého stupňa. Mimoriadny opravný prostriedok - dovolanie neslúži k revízii skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa. Ťažisko dokazovania je na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže doplniť, alebo meniť len odvolací súd. Dovolací súd nemôže posudzovať úplnosť skutkových zistení, nemôže bez ďalšieho sám prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože dôkazy v konaní o dovolaní nemôže sám vykonávať. Namietané nesprávne skutkové zistenia alebo nesúhlas s tým, ako súd hodnotil vykonané dôkazy, nemôžu zakladať dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku.

Dovolacie námietky obvineného R. P. smerovali k tomu, že namietal rozsah vykonaného dokazovania, keď konštatoval, že súd nevykonal ním navrhované doplnenie dokazovania výsluchom svedkov a namietal spôsob akým súdy hodnotili vykonané dôkazy, či už z jeho pohľadu vyznievajúce v jeho neprospech (svedkyňa W.) alebo v jeho prospech (svedok L., svedkyňa P., znalecký posudok znalca Ing. T.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že v posudzovanej veci bolo zrejmé, že neboli splnené podmienky dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/, písm. i/ Trestného poriadku, preto dovolací súd bez preskúmania veci, na neverejnom zasadnutí, dovolanie odmietol postupom podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku.“

Základom sťažovateľovej sťažnosti je nesúhlas s právnym názorom, ktorý najvyšší súd vyslovil v namietanom uznesení z 22. februára 2012, pričom v zásade namieta, že dôvody, ktoré uviedol v dovolaní, boli relevantné dovolacie dôvody, preto najvyšší súd rozhodol nesprávne, ak dovolanie odmietol.

Ústavný súd poukazuje na to, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu, ak všeobecný súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho

právnymi názormi. Súčasťou práva na spravodlivý proces je tiež to, že všeobecné súdy na základe výkladu a použitia relevantných právnych noriem rozhodnú, a to za predpokladu, že ich právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

V danej veci ústavný súd predovšetkým konštatuje, že dovolanie ako jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania je spôsobilé privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Už samotné chápanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku opodstatňuje reštriktívny prístup najvyššieho súdu k dovolacím dôvodom. Preto vo všeobecnosti platí, že selektívne posudzovanie existencie dovolacích dôvodov nepredstavuje odopretie opravného prostriedku v trestnom konaní podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Z dohovoru nevyplýva povinnosť, aby bolo zabezpečených viac opravných prostriedkov. Požadovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v trestnom súdnom procese v Slovenskej republike inštitút odvolania. Slovenská republika nemusí mať v súvislosti s dohovorom žiadnu tretiu inštanciu trestného súdnictva. Môže ju mať preto (argumentum ad maiori a minus) zriadenú len na korekcie zákonodarcom ustanovených chýb pri realizovaní trestnej represie (podobne I. ÚS 402/08, IV. ÚS 294/2010).

Dovolanie sťažovateľa bolo založené na tvrdení o porušení jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ako aj o nesprávnom právnom posúdení veci, ktoré je dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Sťažovateľ dovolanie odôvodnil tým, že orgány činné v trestnom konaní nevypočuli zástupcov štátu, pričom „jedine oni boli kompetentné“ na určenie a vyrubenie daní. Podľa sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní mali svojvoľne rozhodnúť o jeho daňovej povinnosti. Sťažovateľ tiež namietal hodnotenie svedeckých výpovedí niektorých svedkov a hodnotenie znaleckých posudkov.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, a podľa písm. i) ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutkového stavu alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Podľa § 385 ods. 1 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Ústavný súd po preskúmaní namietaného uznesenia najvyššieho súdu z 22. februára 2012 dospel k týmto relevantným čiastkovým záverom:

V prvej časti odôvodnenia najvyšší súd vysvetlil konkrétny, sťažovateľom vymedzený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a teda podmienky jeho aplikovateľnosti. Najvyšší súd ozrejmil sťažovateľovi, v čom môže spočívať porušenie jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom. Konštatoval, že v jeho argumentácii absentovala relevantná zmienka o takom konaní zo strany krajského súdu, ktoré by bolo možné subsumovať pod tento dovolací dôvod. Poukázal na to, že argumentáciu, ktorou odôvodňoval existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, nemožno akceptovať. Otázky týkajúce sa úvahy orgánov činných v trestnom konaní o voľbe dôkazných prostriedkov, ktorými považuje relevantné skutkové okolnosti za preukázané, a záver o nevykonaní ďalších dôkazných prostriedkov nemôže byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Podľa najvyššieho súdu skúmanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu nemôžu byť predmetom dovolacieho konania, ktorého účelom je posudzovanie právnych otázok.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd tiež vysvetlil podmienky jeho aplikovateľnosti s tým, že úplnosť a správnosť skutkových zistení a vlastné dokazovanie, teda vykonávanie dôkazov a ich hodnotenie nemôže byť obsahom tohto dovolacieho dôvodu. Následne najvyšší súd konštatoval, že dovolacie námietky sťažovateľa vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu sa týkali rozsahu

vykonaného dokazovania, toho, že krajský súd nevykonal ním navrhnuté dôkazy, a tiež hodnotenia svedeckých výpovedí, prípadne znaleckých posudkov, a preto ich nemožno subsumovať pod § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

V napadnutom uznesení najvyšší súd interpretoval dotknutú právnu úpravu týkajúcu sa mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania [§ 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku] a vo vzťahu k nej posúdil relevantnosť jednotlivých argumentačných námietok sťažovateľa. Na základe náležitého odôvodnenia najvyšší súd vylúčil danosť splnenia dovolacích dôvodov (pre nesplnenie) podľa citovaných ustanovení Trestného poriadku a rozhodol o odmietnutí dovolania.

Vo vzťahu k odmietnutiu dovolania podaného podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku je nutné zdôrazniť, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, ktorými je podľa dovolateľa opodstatnená existencia niektorého zákonom ustanoveného dôvodu dovolania, musí i vecne zodpovedať niektorému zákonom ustanovenému dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. a) až písm. l) Trestného poriadku, a preto je potrebné chápať tieto dôvody dovolania materiálne, nestačí na nich len formálne poukázať v podanom dovolaní, aby bolo zadosťučinené § 374 (obsah dovolania) Trestného poriadku.

Konštatovanie o nesplnení uvedených dovolacích dôvodov bolo založené na racionálnom, podrobnom, a teda ústavne konformnom výklade relevantnej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel a podstatu a na základe ktorého bol ustálený dôvod na odmietnutie dovolania.

Odôvodnenie namietaného uznesenia najvyššieho súdu predstavuje dostatočný základ na jeho výrok, pretože sa opiera o náležité vysvetlenie právnej úvahy a vyčerpávajúcu odpoveď poskytnutú sťažovateľovi zo strany najvyššieho súdu, na ktorej tento založil svoje rozhodnutie. Ústavný súd tak považuje odôvodnenie jeho rozhodnutia za akceptovateľné, nevybočujúce z limitov čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsiacim mimo tejto sústavy. Najvyšší súd ako mimoriadna opravná inšancia sa dovolaním sťažovateľa zaoberal v súlade s ustanoveniami relevantnej právnej úpravy a napadnuté rozhodnutie, ako aj jemu predchádzajúci postup druhostupňového súdu preskúmal a svoje rozhodnutie náležite odôvodnil. Obsahom práva na účinný opravný prostriedok nie je totiž automaticky nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal predstave sťažovateľa (m. m. III. ÚS 51/08).

Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 59 ods. 2 ústavy uznesením najvyššieho súdu z 22. februára 2012, ústavný súd konštatuje, že neexistuje príčinná súvislosť medzi namietaným porušením uvedeného článku ústavy a predmetným uznesením najvyššieho súdu.

Sťažovateľ tiež tvrdí, že namietaným uznesením najvyššieho súdu došlo aj k porušeniu čl. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že čl. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy majú charakter ústavných princípov, resp. všeobecných interpretačných pravidiel, ktoré sú všetky orgány verejnej moci povinné rešpektovať pri výklade a uplatňovaní ústavy, a preto sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07). Keďže predmetom tohto konania je rozhodovanie o porušení základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z ústavy a kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, možno v tomto konaní uvažovať o porušení čl. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy len v spojení s porušením konkrétneho základného práva alebo slobody. Pretože v posudzovanom prípade ústavný súd nedospel k záveru o porušení niektorého základného práva alebo slobody, nemohol dospieť ani k záveru o porušení čl. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.

Na základe týchto skutočností, ako aj so zreteľom na argumentáciu sťažovateľa v sťažnosti ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemožno prijať záver o takej vecnej súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu

a namietaným porušením jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a porušením čl. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 59 ods. 2 ústavy, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2012